

Kuper Alfred

Tomšič; 16. „Republika“; 17. Klein; 18. Vrhovec; 19. Ledenik; 20. „Republika“; 21. „Republika“. — V literarnem delu je preskrbelo 15 gospodov članov 20 s pohvalo in priznanjem vzprejetih beril. Le štirje večeri so bili brez berila; namreč 10., 16., 20. in 21. večer; le trije, 5., 9. in 13., so imeli po dve berili; vsi drugi po jedno. Jeden član, g. Lah, bral je 5krat; jeden, g. Bežek, 2krat; 13. gospodov pa po 1krat, namreč: gg. Borštnar, dr. Doleneč, Kladva, Levec, dr. Mošè, Šuklje, Trstenjak, Trtnik, Volčič, dr. Vošnjak, Vrhovec, Wiesthaler, Železnikar. Mimo rednih beril je v literarnem delu pohvalno omenjati večjih, z navdušenjem vzprejetih prostih govorov iz večine literarnega obsega, posebno govorov gg. dr. Zarnika in Šukljeja, v katerih sta gospoda govornika temeljito ocenjevala najvažnejše in najnovejše dogodke na obzorji slovanskem in tudi na onem tujih narodov. — Veliko živahnejši kot lani je bil letos zabavni del. V prvi vrsti je tu omenjati šestorice godbenih umetnikov, kateri so prouzročevali s svojo zares dovršeno igro burno izzivanje, namreč pianistov gg. Ledenika, vit. Ohmajanušovskega in Majerja; violinistov gg. Kleina in Rohrmanna; slednjič pianista, violinista in čelista g. Parme. Vrhu tega je zadnji gospod iznenadil klub z večjimi svojimi skladbami. Mimo drugih izbornih skladb nadepolnega umetnika je tu posebno omenjati klubu zložene in podarjene „Jou r f i x e - k o r a č n i c e“ katera se je do malega vsak večer godla s posebno pohvalo. — Da so mnogoštevilni gospodje pevci s svojimi močnimi in izarjenimi glasovi našli mnogo zaslužene hvale, razumljivo je samo ob sebi; od popolnega tudi ni pričakovati kaj nepopolnega. Posebej mi je le še omenjati g. Razingerja, kateri je s svojim krasnim, simpatičnim tenorom vzbujal občno pozornost ne le v zborih, temveč tudi v celi vrsti samospevov. — Klub je pazno sledil tudi vsem slovesnim dogodkom slovenskega in sploh slovanskega sveta ter ob takih prilikah brzojavnim ali pismenim potom čestital, oziroma svoje sočutje izražal. Pokojnemu slovenskemu pisatelju V. Erženu je klub iz svojih novcev postavil lep spomenik ter kamen na grobu pisatelja Jos. Podmiljščaka popravil in-olepšal. Ravno tako je na grobe pokojnih zaslužnih pisateljev n. pr. na Jurčičev grob položil o Vseh Svetih lep venec. Nadalje je sklenil klub za Preširnovno ploščo v v Bledu nabirati novcev med svojimi člani. Celovškemu „Miru“ je poslal izdatno podporo, „Narodni Šoli“ na korist osnoval javna predavanja in tudi sicer ukrenil še marsikaj lepega in dobrega. Želeti bi bilo le še, da bi se nekateri zelo nardarjeni gospodje člani nekoliko gorkeje zavzimali za redna berila ter tudi pustili sem pa tjà pasti kako drobtinico od svoje bogato obložene mize, česar pa do zdaj še niso storili. Sklepam z nado, da se to gotovo zgodi v prihodnji sezoni.

Klubov statistik.

Vodnikovo kautato Josipa Cimpermana, kakor je natisnena v našem listu, uglasbil je g. A. Förster in pel jo je z veliko pohvalo 26. aprila pri Vodnikovi slavnosti v ljubljanskem gledališči pevski zbor ljubljanske čitalnice. O tej priliki je tudi mešani pevski zbor šišenski pel krasno novo kompozicijo Grbičevó: „Moj spomenik“ in g. R. Bežek govoril o Vodniku lep prolog, katerega je zložil A. Koder. Tudi slov. dram. društvo in „Sokol“ sta se s svojimi produkcijami udeleževala te lepe slavnosti, katere čisti dohodek je namenjen zakladu za Vodnikov spomenik.

Kranjske prazgodovinske starine. V dunajskem antropolojskem društvu je te dni g. c. kr. dvorni svetovalec prof. Hofstetter govoril o najnovejših

prazgodovinskih najdbah na Vačah in v Št. Marjeti na Kranjskem ter je svoje predavanje pojasnjeval kažoč poslušalcem mnoge starine s teh najdenišč. Govornik je opiraje se na te zanimljive predmete razvijal in utemeljeval svojo misel, da prazgodovinske starine iz bronaste in železne dobe, ki se dobivajo po avstrijskih planinskih deželah, pričajo jasno, da je v tisočletji pred Kristom po teh planinskih deželah cvela domača industrija, katere prebivalci niso bili vzprejeli niti iz Etrurije, niti iz kake druge južne dežele. Ta hipoteza Hofstetterjeva je med navzočnimi strokovnjaki vzbudila živahen razgovor. Med poslušalci je bil navzočen tudi naučni minister baron Conrad.

Slovenska cerkvena književnost. Došli so nam naslednji slovenski pastirski listi: a) Andrej, po božjem usmiljenji in po milosti svetega Apostolskega sedeža nadškof goriški i. t. d. Hilarijanska tiskarna v Gorici 1883, fol 4 str. Ta postni pastirski list govori o sv. cerkvi in nezmotnosti njenih nauk, o škodljivosti slabih knjig, o postu in spovedi in o kreposti ss. sakramentov. — b) Janez Krizostom, po Božjem usmiljenji in po apostolskega sedeža milosti knezoškof Ljubljanski i. t. d. Tiskala „Narodna tiskarna“ v Ljubljani 1883, fol. 7 str. List v ^{gledu} vzneseni besedi preslavlja skrivnosti in kreposti sakramenta sv. obhajila ter v posebnem dostavku razglaša navadno „postno postavo“. — c) Jakob Maksimiljan, po Božjem usmiljenji knez in škof Lavantinski i. t. d. Tisk J. Leonov v Mariboru 1883, fol. 7 str. List tolmači tretjo prošnjo sv. očenaša ter objavlja „postno naročilo“. — č) Janez Nepomuk, po Božjem usmiljenju in svetega Apostolskega sedeža milosti Tržaški-Koparski škof i. t. d. Amatijeva tiskarnica v Trstu 1883, fol. 4 str. Vladika Glavina v tej okrožnici govori izključivo o pomanjkanji duhovnikov in ustanovitvi malega semenišča v Trstu, za katero se je že kupila hiša z lepim vrtom za 70.000 gld. Tu se bode odprlo s prihodnjim letom malo semenišče, v katero se bodo vzprejemali gimnazijalci, ki se hoté posvetiti duhovskemu stanu. A ker je potrebnih še mnogo stvari, obrača se škof do duhovnikov in vernih svoje škofije ter jih prosi dobrotnih darov. Okrožnici je priložen račun, iz katerega se vidi, da je do zdaj v ta blagi namen nabranih 114.356 gld. 67 kr. a med temi novci je velkodušni dar pokojnega škofa Dobrile v znesku 63.200 gld., od katerih se smejo porabiti samo obresti, tako da ima malo semenišče na prosto razpolaganje samo 51.156 gld. 67 kr — G. katehet Simon Zupan v Loki, ki je nedavno dal na svetlo jako lahko umeven „Mali katekizem“ za prvi in drugi razred naših ljudskih šol, objavil je te dni drugo šolsko knjigo: „Cerkveni obredi za ljudske šole“. Cena 25 kr. — Dalje je na svetlo prišla knjižica: Stezica v nebesa. Pridnim otrokom v spomin. Cena 12 kr. — Mariborski „Slovenski Gospodar“ toplo priporoča knjigo: „Venec pobožnih molitev in svetih pesmi“. Za četrti natis priredil L. Herg. kan. Knjiga obseza na 720. str. obilno molitev in 319 svetih pesnij. Cena vezani knjigi 1 gld. 35 kr., nevezani 75 kr. — „Iz gleda bogoljubnih otrok iz vseh časov krščanstva“. Špisal in založil Anton Kržič. Te lepe, naši mladini namenjene knjige je prišel na svetlo zadnji (III.) del, obsežen 11 tiskanih pol. Cena: 40 kr., nevezani knjigi 30 kr. Kržičeva knjiga se je našim ljudem tako priljubila, da se je moral l. l. 1879. na svetlo prišedši del še jeden pot natisniti. Vse tri dele je dobivati po zgoraj naznanjeni ceni v kat. bukvarni, ali pri g. pisatelji (v Ljubljani, kongresni trg, 16).

nemški pisanega dnevnika. Vse te stvari je izročil pred svojo smrtjo svojemu bratu g. Jos. Levičniku, učitelju in posestniku v Železnikih.

Blag bodi spomin poslednjemu pesniku „Kranjske Čebelice“!

L.

Slovenski glasnik.

Viljem Ogrinec †, c. kr. okrajni sodnik Metliški, umrl je 22. maja v Ljubljani v 38. letu svojega življenja. Pokojni Ogrinec, temeljito omikan mož, je bil v mlajših letih priden pisatelj slovenski, ki je spisal mnogo, osobito zvezdoznanskih razprav v „Novicah“. Matici je poslovenil „Astronomijo“ v Schödlerjevi knjigi prirode. A Preširnovе besede:

„Lákota sláve, blagá, vléče pisárja drugám“

obistinile so se tudi pri našem Ogrinci. Iz sebičnih namer je postal iz slovenskega pisatelja renegat in besen sovražnik vsega slovenstva. V. M. P.!

Slovenske knjige. Prišla je na svetlo knjižica: *Kopališče v Radencih*. Radenska slatina, imajoča v sebi jako obilno natrija in litija (Štajerski Vichy). V Ljubljani 1883, 16, 31 str. Založilo kopališče v Radencih. Knjižica opisuje okolico Radenskega kopališča ter govori o kemični sestavi in zdravilni moči in razpošiljanji radenske slatine, ki se je zadnje čase po mnogih krajih jako priljubila.

Na valovih južnega morja. Pravljica (sic!). Prosto poslovenil Ignacij Hladnik. V Ljubljani 1883, 8, 55 str. Založil in prodaja Jan. Giontini, natisnil Maks Šeber v Postojini. Cena 14 kr. — Priprosta povest za mlade ljudi. Želeli bi, da bi prelagatelji vselej imenovali vir, iz katerega zajemajo take povesti in da bi v pisavi gledali ne samo na priprost, ampak tudi na pravilen jezik. V tem oziru bi nam morali Metelkovci še vedno biti vzor.

Književna zgodovina Slovenskega Štajerja. Spisal Ivan Macun. V Gradcu 1883, 8, 181 str. Založil in na svetlo dal pisatelj. Cena po pošti 1 gld. 5 kr. — Ta knjiga, ki je že toliko let strašila po slovenskih novinah, prišla je v Gradcu na svetlo in gotovo je bode iz vsega srca vesel vsak prijatelj naše književne in kulturne zgodovine, če se bode tudi marsikdo zadeval ob to ali ono hibo, osobito jezikovno. Knjiga nam je prepozno došla, da bi jo bili mogli pazno prebrati ter obširneje o njej poročati že v tem listu; a pregledali smo jo toliko, da jo moremo z dobro vestjo priporočati slovenskemu občinstvu. Vsak bode našel v njej mnogo novega, zanimljivega književno-zgodovinskega gradiva.

„Archiv für Heimatkunde.“ Tega zbornika je prišla na svetlo I. zvezka 14., 15., 16., pola, a ob enem tudi listinske knjige 9., 10., 11., in 12. pola tako, da je zdaj dovršen I. zvezek te lepe knjige, obsezajoče vse zgodovinske listine o Kranjski do 13. stoletja. Pridejan je I. zvezku jako točno, vestno in pregledno sestavljen register, kar vrednost knjigi silno povišuje. O tej priliki Šumijev zbornik najtopleje priporočamo vsem prijateljem domače zgodovine. G. Šumi ima s tem domovinskim podjetjem mnogo truda in stroškov;

spodobilo bi se, da bi ga domačini bolje podpirali, nego so ga do zdaj. Kako o njegovem zborniku sodijo nemški učenjaki, o tem svedoči pismo berlinskega prof. Wattenbacha, ki piše g. Šumiju tako: „Hochgeehrter Herr! Ihre Bemühungen um die Heimatkunde sind ohne Zweifel sehr verdienstlich, um so mehr, weil sie durch die Nationalitäts-Verhältnisse sehr erschwert werden. Es würde aber überall grosse Schwierigkeit machen, wenn nicht unmöglich sein, für eine solche Publication, welche doch immer nur einer geringen Anzahl geniessbar und verständlich sein kann, zahlreiche Abonnenten zu finden. Ich habe im „Neuen Archiv“ auf Ihre Publication aufmerksam gemacht und bin gern bereit es durch Praenumeration zu unterstützen.“

Berlin 14. April 1883.

W. Wattenbach m. p.

Plemeniti Prešerni. — V 3. zvezku letošnjega „Ljubljanskega Zvona“ na 208. strani sem objavil, da se je nahajala v prvi polovici 18. stoletja neka plemenita rodovina Prešern, z naslovom „zum Heldenfeld“. Naslov „zum Heldenfeld“ označuje baje junaštvo prvega pridobitelja tega naslova, ker ne morem najti kraja s tem imenom. Na pokopališči fare Brezoviške pri Ljubljani pa nahajamo nagrobni kamen z naslednim napisom: Hier ruhen Herr Johann Prešern, gestorben am 17. Juni 1814 und dessen Gattin Frau Maria Prešern, gestorben am 12. November 1837. Gewidmet von ihrem dankbaren Sohne Franz Prešern, Ritter von Heldenfeldt. Oče tega Franca Prešerna je bil navaden kmet in kakor sem zvedel, nekje pri Lescah na Gorenjskem doma. S prebrisanostjo in marljivostjo sta si Janez in za njim Franc veliko premoženje (okoli 80 tisoč forintov) pridobila. Franc je imel dva sina in hčer. V zadnjo se je zaljubil neki častnik plemenitaš, in ker se ni mogel s kmetico zaročiti, dasi tudi je gosposko obleko nosila, zato je posredoval, da je nje oče plemenitaštvo zadobil.

Iz naslova je razvidimo, da je prva rodovina plemenitašev izmrla in da je bil stari naslov novi rodovini podeljen. Prvi plemenitaši Prešerni niso imeli dežlanstva. Visokočestiti gospod župnik iz Brezovice pa mi je o tem naslednje vrstice podal: „Plemenit je še le Franc Prešern okoli leta 1863. postal, bil je velik posestnik na Brezovici pri Škandru, leta 1848. je posestvo prodal ter se v Gradec, pozneje na Dunaj preselil; ali še živi, ni mi znano.“ Od družega vira sem zvedel, da sta ga njegova sinova ob vse premoženje spravila, da je po polnem obubožal in da se že deset let ne vé, kje zdaj biva.

Fr. Šumi.

Zavratnica-Cravatte. V preizverstni Weigandovi knjigi „Deutsches Wörterbuch“, Giessen, 1878, I. Th. čitamo na 334. strani to zanimljivo drobtinico: „die Cravatte (v = w), Pl. — n: steife Halsbinde. — Früh im 18. Jahrh.; das franz. die cravate, welches in der ersten Hälfte des 17. Jahr. gebildet aus dem Volksnamen Cravate, Cröate, (älter nhd. Krabat), indem man von den Kroaten jene Halsbekleidung entlehnte, weshalb sie auch ital. croáta neben die cravatta heisst“

Hrvatje smejo ponosni biti, da so omikanemu svetu dali jednega najimennitnejših in najelegantnejših delov človeške obleke.

Hrvaška književnost. — Znani nabiralec narodnega blaga, Vuk Vrčević, izdal je v Dubrovniku „narodne basne“, ki jih je nabral po Boki, Črni Gori, Dalmaciji in Hercegovini. Cena tej prezanimljivej knjižici je 50 nv. — I. Despot je iz angleškega preložil imenitni poučni spis „Značaj“ od S. Smilesa. Hrvaški